

การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้าง
การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน
Local Female Politicians' Roles Enhancement for effective Management of Local
Administrative Organizations in Upper Northern Region

สาลิณี รักกตัญญู¹

Salinee Raggatanyoo

สุรพล สุยะพรหม²

Surapol Suyaprom

Corresponding Author E-mail: salinee.ra@mbu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของนักการเมืองสตรีท้องถิ่น 2) ศึกษาการส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่น 3) ศึกษาการส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นโดยบูรณาการตามหลักทฤษฎีปาณิกธรรม เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มเฉพาะ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลแบบอรรถาธิบายและพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทั่วไปนักการเมืองสตรีท้องถิ่นได้รับการยอมรับบทบาททางเมืองมากขึ้น จากความรู้ความสามารถและศักยภาพการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ส่วนปัญหาอุปสรรคเกิดจากค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม และเจตคติดั้งเดิม 2) การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีพบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการเชิงนวัตกรรม และด้านการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนแนวทางการส่งเสริมบทบาท ควรมีการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามกรอบภารกิจหน้าที่ ส่งเสริมความเข้มแข็งของท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม และเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรให้มีส่วนร่วมขับเคลื่อนชุมชนให้เป็นชุมชนนวัตกรรม 3) การส่งเสริมบทบาทโดยบูรณาการด้วยหลักทฤษฎีปาณิกธรรม พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีความเชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์กว้างไกล และด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ดีตามลำดับ ส่วนแนวทางการส่งเสริมบทบาท ควรเน้นให้มีทักษะความคิดเชิงสร้างสรรค์ รู้จักพัฒนาฝึกฝนตนเอง และเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์เพื่อทำให้แต่ละคนปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เป็นการบริหารตน บริหารคน และบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: นักการเมืองสตรีท้องถิ่น, ส่งเสริมบทบาท, การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

Abstract

The objectives of this research were 1) to analyze the general condition and problems of local women politicians; 2) to study the promotion of the roles of local women politicians; 3) to study the promotion of the roles of local women politicians by integrating Buddhist principles. It is a mixed method research including: Quantitative research from samplings and qualitative research from key informants and a focus group discussion were analyzed by expository and descriptive data.

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

² ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

The results of this research found that: 1) the general condition of local women politicians was more recognized for their role in politics from knowledge, abilities and potential to work effectively making it possible to play political roles in society with dignity. The problem of obstacles raised from attitudes towards gender dimensions and equality. It also raised from traditional values, traditions, cultures and attitudes; 2) the promotion of the role of women politicians found that Overall, the average was at a high level. When considering each aspect, it was found that innovation management and the promotion of local cultural traditions at the highest level followed by participation and interaction with the community Responsibility towards social expectations and operational aspects according to the framework of missions, duties, respectively. Guidelines for promoting roles, operational competencies should be developed in accordance with the framework of missions, duties and principles of good governance. Enhancing the strength of the local participatory, developing the learning resources for preserving cultural traditions and empowering personnel to participate in driving the community to become an innovative community; 3) The promotion of roles by integrating with the Second Papanika Dharma principles found that Overall, the average was at the highest level. When considering each aspect, it was found that the expertise was at the highest level, followed by having a wide vision and good human relations respectively. Guidelines for promoting roles, should emphasize creative thinking skills, learning to develop and practice yourself constantly, and strengthen human relations to make each person work willingly. Because that it was self-management, people management, and effective management.

Keywords: Local women politicians, Role promotion, Effective management

บทนำ

สภาพการณ์ปัจจุบันบทบาทของสตรียังไม่เท่าเทียมกับผู้ชายในหลาย ๆ ด้าน ด้วยแนวคิดบริบททางวัฒนธรรมที่หล่อหลอมให้เกิดความแตกต่างทางเพศ สตรีถูกมองว่าเป็นช้างเท้าหลัง ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า บทบาทของสตรีมีหน้าที่รับผิดชอบต่อครอบครัวเท่านั้น ไม่ค่อยเปิดโอกาสให้มีบทบาทนอกบ้าน (นิคม ไวยรัชพานิช, 2554, น. 7) ทั้งนี้ การที่นักการเมืองสตรีท้องถิ่นมักไม่ค่อยจะได้รับการยกย่องหรือให้เกียรติมากนักจากสังคมบางส่วนและนักการเมืองเพศชาย เพราะยังยึดขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมสังคมดั้งเดิม จึงทำให้นักการเมืองสตรีท้องถิ่นเกิดความท้อที่จะเดินต่อไปบนถนนของนักการเมืองสตรี (สถาบันพระปกเกล้า, 2558, น. 78) ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการจัดการหรือออกมาทำหน้าที่ให้ของสังคมทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ รวมทั้งมุ่งเน้นพัฒนาและส่งเสริมบทบาททางการเมืองของสตรี เพราะการพัฒนาบทบาททางการเมืองเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นตัวชี้วัดถึงระบอบการปกครองนั้นก็คือ ประเทศใดที่สตรีมีระดับการมีบทบาททางการเมืองสูงย่อมแสดงถึงความเป็นประชาธิปไตยสูง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557, น. 22)

ภาคเหนือตอนบนประกอบไปด้วยจังหวัดต่าง ๆ จำนวน 9 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน และอุตรดิตถ์ เป็นภูมิภาคที่สตรีมีโอกาสเข้าไปมีบทบาททางการเมืองท้องถิ่นทั้งในระดับตำแหน่งผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นอยู่เป็นจำนวนมาก โดยมีสตรีที่อยู่ในตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นหลายคน และสตรีที่เป็นสมาชิกสภาอีกจำนวนหนึ่ง แม้ว่าจะมีผู้บริหารท้องถิ่นที่เป็นสตรีอยู่จำนวนไม่มาก แต่ผู้บริหารท้องถิ่นสตรีเหล่านี้ก็ฟันฝ่าอุปสรรคได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเป็นนักการเมืองท้องถิ่นและสามารถพัฒนาท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จจนได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมายทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ของจังหวัดภาคเหนือตอนบนที่มีประชากรผู้มี

สิทธิ์เลือกตั้งมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย และจังหวัดลำปาง เนื่องจากบริบทพื้นที่ดังกล่าวเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ในส่วนภูมิภาค ซึ่งมีความเจริญทั้งในด้านกายภาพและเป็นแหล่งศูนย์รวมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษาและการเมืองการปกครองที่สำคัญ โดยมีนักการเมืองสตรีที่เข้าไปมีบทบาททางการเมืองระดับชาติจนสามารถดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ 28 ของประเทศไทยคือนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และมีนักการเมืองสตรีเข้าไปมีบทบาททางการเมืองท้องถิ่นทั้งในระดับตำแหน่งผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นเป็นจำนวนเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะเห็นนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้นกว่าเดิม เพราะมีความเห็นว่า เมื่อนักการเมืองสตรีท้องถิ่นได้มีโอกาสเข้ามาแสดงบทบาททางการเมืองระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นการเมืองระดับพื้นฐานของการเมืองระดับประเทศมากขึ้นแล้ว จะส่งผลทำให้ภาพลักษณ์และบรรยากาศทางการเมืองในระดับท้องถิ่นและระดับชาติดีขึ้น จึงได้ศึกษาการส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อนำไปเสริมสร้างการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นที่มีต่อการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อศึกษาการส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน
3. เพื่อศึกษาการส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยบูรณาการตามหลักทฤษฎีปาณิกธรรมในเขตภาคเหนือตอนบน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยเชิงปริมาณศึกษาจากประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งโดยเจาะจงเลือกจังหวัดที่ประชาชนมีสิทธิ์เลือกตั้งมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย และจังหวัดลำปาง รวมทั้งสิ้นจำนวน 2,581,699 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2563) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นและผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักพุทธธรรม ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มผู้บริหารท้องถิ่น กลุ่มนักการเมืองสตรีท้องถิ่น กลุ่มนักการเมืองสตรีระดับชาติ กลุ่มข้าราชการท้องถิ่น กลุ่มผู้นำชุมชนท้องถิ่น กลุ่มพระสงฆ์ นักวิชาการ และกลุ่มนักวิชาการท้องถิ่น จำนวน 20 คนหรือคน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นและการบูรณาการตามหลักทฤษฎีปาณิกธรรมเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสำรวจ (Survey Research) ได้แก่ การแจกแบบสอบถามจากประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย และจังหวัดลำปาง จำนวน 400 คน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 20 รูปหรือคน โดยจะสัมภาษณ์ข้อมูลต่าง ๆ ตามประเด็นที่ผู้วิจัยวางโครงร่างไว้ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านจะให้สัมภาษณ์ในมุมมองที่ต่างกันไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะทางการวิเคราะห์ทางสถิติ (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่น คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ส่วนข้อมูลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นนำข้อมูลมาประมวลผลนำเสนอเป็นข้อค้นพบเพื่อนำไปสู่การหาข้อสรุป การตีความ และการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของผลการวิจัยต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพโดยทั่วไป พบว่า สตรีมีแรงจูงใจทางการเมืองท้องถิ่นมาจากความมีใจรักและต้องการที่จะพัฒนาบ้านเมืองหรือพื้นที่ของตนเอง ชอบช่วยเหลือชาวบ้านและเป็นที่รู้จักของชาวบ้าน ทำให้ต้องการเข้ามาแก้ปัญหาและช่วยเหลือชาวบ้าน อีกทั้งยังชอบความท้าทาย อยากลองเปลี่ยนแปลงบ้านเมืองให้ดีขึ้นและมองว่าเป็นสิ่งท้าทายในการพัฒนาพื้นที่ที่ลงสมัคร รวมทั้งมีคนในชุมชนเป็นส่วนใหญ่เป็นแรงผลักดันในการทำงานการเมือง ปัญหาและอุปสรรค พบว่า ค่านิยมและเจตคติดั้งเดิมที่ทำให้สตรีอยู่ในกรอบของการเลือกปฏิบัติ สมาชิกในครอบครัวยังไม่เข้าใจและไม่สนับสนุนให้สตรีทำงานทางการเมือง นอกจากนี้ในบางพื้นที่ประชาชนยังไม่ค่อยยอมรับบทบาทและความสามารถของสตรีที่ยังขาดภาวะผู้นำอยู่

2. การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ด้านการบริหารจัดการเชิงนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.43$) และด้านการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.30$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) ด้านความรับผิดชอบต่อความคาดหวังของสังคม ($\bar{X} = 3.89$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการปฏิบัติงานตามกรอบภารกิจและหน้าที่ ($\bar{X} = 3.85$) ตามลำดับ และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นควรพัฒนาสมรรถนะให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกรอบภารกิจและหน้าที่ คอยควบคุมและตรวจสอบฝ่ายบริหารอันเป็นวิธทางแห่งการถ่วงดุล พัฒนาขีดความสามารถและความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อสร้างคุณประโยชน์ให้กับท้องถิ่น เสริมสร้างความเข้มแข็งของท้องถิ่นโดยการพัฒนาเครือข่ายและกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อเป็นฐานพลังในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาให้กับชุมชน พัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์ สืบสานประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นให้มีความยั่งยืน และเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรและคนในชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนชุมชนให้เป็นชุมชนนวัตกรรม

3. การส่งเสริมบทบาทนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยบูรณาการด้วยหลักทฤษฎีปาปนิกรรมในภาพรวม พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน พบว่าด้านการมีความเชี่ยวชาญ

ตั้งใจจดทนในการทำงาน (วิธฺโร) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) รองลงมาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์กว้างไกล (จักขุมา) และด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ดี ช่วยเหลือและยกย่องให้เกียรติผู้อื่น (นิสสยสัมปันโน) ($\bar{X} = 4.57$) ตามลำดับ และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า การส่งเสริมบทบาทนักรการเมืองสตรีท้องถิ่นโดยบูรณาการตามหลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม ควรส่งเสริมทักษะความคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดที่ทันสมัย กว้างไกล และก้าวทันกับสถานการณ์ในปัจจุบัน สามารถเปลี่ยนองค์กรให้ทันยุคทันสมัยและเปลี่ยนไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น พัฒนาฝึกฝนตนเองให้มีความเชี่ยวชาญ มีทักษะ สมรรถนะและความรู้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ รวมทั้งพัฒนาความสามารถในวิทยาการที่ทันสมัยและเกี่ยวข้องกับงานของตน เสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์โดยการสร้างแรงจูงใจ การยกย่องให้เกียรติและการผูกใจคน เพื่อทำให้แต่ละคนปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เป็นการบริหารตน บริหารคน และบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับบทบาทของนักรการเมืองสตรีท้องถิ่นที่มีต่อการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า สตรีเริ่มเข้ามามีบทบาทในการทำงานด้านการเมืองและการบริหารในระดับชาติ และท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น โดยมีแรงจูงใจทางการเมืองท้องถิ่นมาจากความที่มีใจรักและต้องการที่จะพัฒนาบ้านเมืองหรือพื้นที่ของตนเอง ชอบช่วยเหลือชาวบ้านและเป็นที่รู้จักของชาวบ้าน ทำให้อยากเข้ามาแก้ปัญหาและช่วยเหลือชาวบ้าน ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงของบทบาทสตรีตามสังคมสมัยใหม่ (Modernization) ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทัศนคติ ค่านิยม โครงสร้างหน้าที่ทางสังคม รวมถึงพฤติกรรมของสมาชิกสังคมกลุ่มต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้กระตุ้นให้สมาชิกของสังคมไม่ว่าชายหรือหญิง ได้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม บทบาท และพัฒนาเศรษฐกิจในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองตามไปด้วย กลุ่มสตรีจึงกลายเป็นสมาชิกสังคมกลุ่มหนึ่งที่พยายามปรับเปลี่ยน และพัฒนาบทบาทความชอบธรรมในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งต้องจัดให้มีการแบ่งสรรอำนาจในทางการเมืองการปกครองให้กับกลุ่มต่าง ๆ อย่างมีความเสมอภาค สอดคล้องกับ กิติยา มุขสมบัติ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทบาทนักรการเมืองท้องถิ่นสตรีไทยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ผลการวิจัยพบว่า นักรการเมืองท้องถิ่นสตรีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมือง ด้านการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านเศรษฐกิจและด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นบทบาทที่ประชาชนคาดหวังต่อนักรการเมืองท้องถิ่นสตรีในการเป็นตัวแทนของประชาชน เพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น สำหรับบทบาทที่โดดเด่นของนักรการเมืองท้องถิ่น ได้แก่ บทบาทด้านสังคมในการส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมพัฒนาอาชีพ กิจกรรมที่เกี่ยวกับสวัสดิการของประชาชน รวมทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวกับเด็กและสตรี

2. การส่งเสริมบทบาทของนักรการเมืองสตรีท้องถิ่นทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการปฏิบัติงานตามกรอบภารกิจและหน้าที่ 2) ด้านความรับผิดชอบต่อความคาดหวังของสังคม 3) ด้านการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ในชุมชน 4) ด้านการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น และ 5) ด้านการบริหารจัดการเชิงนวัตกรรม เป็นบทบาทเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากนักรการเมืองสตรีเริ่มเข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการเมืองในระดับท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและรับผิดชอบงานด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมและด้านโครงสร้างพื้นฐานของท้องถิ่น ทั้งนี้ แม้ว่าสตรีจะมีเข้ามามีบทบาทสำคัญและมีส่วน

ร่วมในการพัฒนาชุมชน แต่การพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของสตรีก็ยังคงเป็นงานที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างบทบาทที่เป็นจุดเด่นของนักการเมืองท้องถิ่นสตรีในการบริหารงานท้องถิ่น คือ การเป็นผู้บริหารสตรีที่มีภาพลักษณ์และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เนื่องจากนักการเมืองท้องถิ่นสตรีมักให้ความสำคัญกับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และมีความละเอียดรอบคอบ ความอ่อนหวาน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น ทำให้สามารถพูดคุย รับฟังถึงปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนได้มากกว่านักการเมืองท้องถิ่นบุรุษ และสร้างความแตกต่างในการบริหารงานและพัฒนาท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักการเมืองสตรีท้องถิ่นจึงควรพัฒนาสมรรถนะให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกรอบภารกิจและหน้าที่ คอยควบคุมและตรวจสอบฝ่ายบริหารอันเป็นวิถีทางแห่งการถ่วงดุล พัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อสร้างคุณประโยชน์ให้กับท้องถิ่น โดยมีความรับผิดชอบงานท้องถิ่นทั้งระบบเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อส่วนร่วม เสริมสร้างความเข้มแข็งของท้องถิ่นโดยการพัฒนาเครือข่ายและกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อเป็นฐานพลังในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ในแก้ไขปัญหาให้กับชุมชน ปฏิบัติตนตามบรรทัดฐานและค่านิยมอันพึงประสงค์ของชุมชน และพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์ สืบสานประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นให้มีความยั่งยืน รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรในองค์กรและคนในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ขึ้นมาเพื่อขับเคลื่อนชุมชนให้มีเป็นชุมชนนวัตกรรม สอดคล้องกับ มนสิชา ภักดีเมธี และ พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง (2560) ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทสตรีในการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย” พบว่าการส่งเสริมการเผยแพร่บทบาทการทำงานของผู้หญิง มักจะไม่ได้รับการสนับสนุนและนำเสนอผลงานให้ปรากฏต่อสาธารณชน ความร่วมมือของทุก ๆ ฝ่าย ในการที่จะมาประชาสัมพันธ์และเผยแพร่บทบาทของผู้หญิงที่โดดเด่นออกสู่สาธารณชน จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ การพัฒนาบุคลิกภาพของผู้บริหารเริ่มต้นจากภาพลักษณ์ที่แสดงออกโดย สีหน้า กิริยาท่าทาง เครื่องแต่งกาย สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่บ่งบอกความเชื่อมั่นในภาพพจน์ของผู้บริหารสตรี และสามารถสร้างภาพลักษณ์ผู้บริหารสตรีได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ทำให้ผู้ร่วมงานหรือประชาชน หน่วยงานอื่น ๆ ยอมรับในบุคลิกภาพของผู้บริหารสตรี

3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยบูรณาการด้วยหลักทฤษฎีปาปนิกรรม เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นได้ เนื่องจากเป็นหลักพุทธธรรมที่ทำให้เกิดการพัฒนาที่ดีแก่ผู้นำสตรี ผู้ปกครองและผู้บริหารบ้านเมืองระดับต่าง ๆ ซึ่งนักการเมืองสตรีท้องถิ่นที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องมีหลักธรรมในการเป็นผู้นำและคุณสมบัติของผู้นำที่ดี กล่าวคือความเป็นผู้มีศักยภาพในตัวเองทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้และความสามารถ พร้อมทั้งจะปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างชาญฉลาดและประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ตามที่ไดวางเป้าหมายเอาไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การพัฒนาคุณลักษณะนักการเมืองสตรีท้องถิ่นตามหลักทฤษฎีปาปนิกรรม จึงควรส่งเสริมให้เป็นผู้มีทักษะความคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดที่ทันสมัย กว้างไกล และก้าวทันกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยไม่ยึดติดกับสิ่งเดิม ๆ สามารถเปลี่ยนองค์กรให้ทันยุคทันสมัยและเปลี่ยนไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น พัฒนาฝึกฝนตนเองให้มีความเชี่ยวชาญ มีทักษะ สมรรถนะและความรู้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ รวมทั้งพัฒนาขีดความสามารถในวิทยาการที่ทันสมัยและเกี่ยวข้องกับงานของตนอย่างต่อเนื่อง รู้จักเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ การสร้างแรงจูงใจ การยกย่องให้เกียรติและการผูกใจคน โดยทำให้แต่ละคนปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ สอดคล้องกับดวงใจ ปินตามูล (2560) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำมุ่งให้บริการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ตามแนวพุทธธรรม” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณลักษณะ

ภาวะผู้นำมุ่งให้บริการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการบริการตามแนวพุทธธรรม ผู้นำมุ่งให้บริการอย่างก้าวหน้าโดยมุ่งปรับปรุงคุณภาพและผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านความไม่เห็นแก่ตัวตามแนวพุทธธรรม ผู้นำมุ่งแสดงออกถึงการไม่เห็นแก่ตัวด้วยการให้ทางกาย วาจา และการให้ทางสติปัญญา ด้านการเสริมพลังอำนาจตามแนวพุทธธรรม ผู้นำมุ่งส่งเสริมและสร้างความรู้ทักษะประสบการณ์ให้กับบุคลากรเพื่อเป็นพลังในการปฏิบัติงาน ด้านความนอบน้อมตามแนวพุทธธรรม ผู้นำมุ่งความรู้ความชำนาญในการแสดงออกถึงความนอบน้อม มีกริยาอ่อนน้อม และมีจิตใจอ่อนโยน

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัย

นักการเมืองสตรีท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติงานตามกรอบภารกิจหน้าที่ โดยมีความรับผิดชอบต่อความคาดหวังของสังคม เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ในชุมชน มุ่งเน้นการสืบสานอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งขับเคลื่อนการบริหารจัดการเชิงนวัตกรรม นอกจากนี้ ภาวะผู้นำของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นก็เป็นคุณลักษณะสำคัญ เพื่อเสริมสร้างบทบาทการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักทฤษฎีปาปนิกรรม โดยเน้นพัฒนาศักยภาพของตนให้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความเชี่ยวชาญตั้งใจและอดทนในการทำงาน มีมนุษยสัมพันธ์ดี และรู้ช่วยเหลือยกย่องให้เกียรติผู้อื่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนการปฏิบัติงานองค์กรและการพัฒนาท้องถิ่น โดยให้มีการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ เพื่อส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นและเสริมสร้างการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมให้กลุ่มสตรีได้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และสร้างเครือข่ายในชุมชน เพราะจะทำให้กลุ่มสตรีเกิดการรวมพลังกันทำงาน ซึ่งจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีคุณค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนท้องถิ่น

1.3 หน่วยงานภาครัฐควรจัดโครงการและกิจกรรมพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี โดยการจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญในการบริหารจัดการมาให้ความรู้ เพื่อส่งเสริมให้สตรีไทยได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการเข้ามามีส่วนทางการเมือง

1.4 สถาบันการศึกษาควรกำหนดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับบทบาทหญิงชายในสถาบันการศึกษา โดยผนวกเรื่องบทบาทหญิงชายในหลักสูตรและเนื้อหาวิชา และทำหน้าที่ในการเสริมสร้างความรู้และโอกาสในการเข้าสู่การเมืองของสตรีที่ทำงานในระดับชุมชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิเคราะห์สถานภาพบทบาทของสตรีที่เป็นผู้นำชุมชนหรือหน่วยงานที่มีสตรีเป็นผู้นำระดับองค์กร หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทหน้าที่ของผู้นำสตรีในการพัฒนาชุมชน อาทิ อำนาจตัดสินใจ การพัฒนาชุมชน การติดต่อสัมพันธ์กับผู้นำการเปลี่ยนแปลงของรัฐ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา มุขสมบัติ. (2560). การพัฒนาบทบาทนักการเมืองท้องถิ่นสตรีไทยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- นิคม ไวยรัชพานิช. (2554). บทบาทสตรีในเวทีการเมือง. *สารวุฒิสภา*, 19(7), 6-7.
- มนสิชา ภัคดีเมธี และ พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง. (2560). บทบาทสตรีในการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 11(3), 195-209.
- ดวงใจ ปินตามูล. (2560). การพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำมุ่งให้บริการของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ตามแนวพุทธธรรม. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(9), 199-210.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2558). *สตรีกับการเมือง: ความเป็นจริง พื้นที่ทางการเมือง และการขับเคลื่อน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมดาเพลส.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2557). *บทบาทของสตรีกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2563). ข้อมูลผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศ 2562. สืบค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2563, จาก https://www.ect.go.th/ectlibrary/ewt_news.php?nid=43

